Spolu svobodní

Foto: Tadeáš Skuhra, Irina Belcikova - Adobe stock

Před prázdninami jsme, vážení a milí, věnovali svou pozornost slavení křesťanského manželství. Řekli jsme si, proč je manželství svátostí a co to pro nás znamená. Dnes bychom se mohli podívat, jak jeho slavení vypadá.

Začneme – podobně jako u křtu – na vcelku nezvyklém místě, totiž pod širým nebem. Tam se před vchodem do kostela (dovolí-li počasí) zformuje svatební průvod, a to není průvod ledajaký, nýbrž průvod liturgický.

Ten svatební je ještě výraznější, než na obvyklé bohoslužbě bývá zvykem. Tvoří ho totiž nejen kněz s ministranty, ale i ženich s nevěstou a další. Svatební obřady počítají s tím, že se do průvodu zařadí alespoň jejich rodiče a svědci, ovšem nic nebrání tomu, aby se připojili i další svatebčané.

Bývá zvykem, že nastávající manžele vedou jejich rodiče – ženicha maminka, nevěstu tatínek. To také něco znamená: připomíná nám to, že jsme odněkud vyšli, odněkud pocházíme. Máme svou rodinu, své předky, ty, kteří nám darovali život ve spolupráci se Stvořitelem.

Tito nejbližší vedou ženicha a nevěstu do kostela, tedy do společenství církve. Může nám to připomenout, že kdysi před lety to bylo společenství rodiny, které nás uvedlo do církve, když s námi přišli naši rodiče ke křtu. Křtem vstupují lidé do společenství církve – svatbou vstupují muž a žena do společenství své vlastní, nové rodiny: vlastně zde vzniká nová „domácí církev“, jak se také rodině říká.

Je milé, že při svatbě v rámci mše svaté má vždy na začátku zaznít chvalozpěv Sláva na výsostech Bohu. Může nám také připomenout, že úplně poprvé zazníval nad rodinou Betlémskou, které se každá křesťanská rodina snaží podobat. Tedy – aspoň by to mohla zkusit… A je to i znamením radosti, která má svatbu doprovázet; jak říkají liturgické knihy, „aby radost ženicha a nevěsty mohla být radostí celé církve“.

A kdy vlastně přesně…?

Malým překvapením pro mě bylo, když jsem zjistil, jak se liší pohled církve a pohled zákonů našeho státu na okamžik vzniku manželství. Podle občanského zákoníku vzniká manželství tehdy, když příslušný zástupce církve prohlásí manželství za uzavřené. Církev věří a vyznává, že okamžikem vzniku manželství je vzájemný slib muže a ženy.

Manželský slib je opravdu zásadní a klíčový. Vlastně můžeme říci, že ženich a nevěsta jsou v pravém slova smyslu „celebranty svátostného manželství“. A zajímavé je, že liturgické knihy znají dvě podoby, dvě varianty manželského slibu, z nichž si mohou snoubenci vybrat. Ne, nebojte se – slibují si v obou případech v podstatě totéž, jen jinými slovy. Ale je sympatické, že i ženich a nevěsta mají co mluvit do podoby svatební liturgie.

Samotnému slibu předcházejí ještě zásadní otázky ze strany kněze či jáhna, který zde mluví na místě církve a jejím jménem; proto se ptá „před církví a před Bohem“. Otázky se týkají nejprve svobodného a upřímného rozhodnutí pro manželství – protože manželství musí stát na pravdě a být projevem svobodné vůle člověka, bytosti s lidskou důstojností. Dále zde zazní otázka závazku na celý život – neboť manželství zasahuje celého člověka, a to i v časovém rozměru. A konečně padne dotaz na ochotu přijmout děti a vést je k Bohu – skutečná láska totiž má tvůrčí sílu a vede k růstu nového života.

Když už je řeč o svobodě: vím, že se říká lidem před vstupem do manželství „svobodní“, a dokonce to bývá napsáno v dokladech. Ale to neznamená, že by v manželství svou svobodu ztráceli – tu svobodu, k níž je Bůh stvořil a povolal. Manželé si totiž mohou říci: „Jsme svobodní od celého světa, protože patříme sobě navzájem; jen a jen sobě.“ Anebo: „Jsme svobodní spolu!“

Když už si ženich s nevěstou svůj slib vymění, tedy když se konečně stanou manželi, přichází chvíle pro kněze či jáhna. Ten jim obvykle podle prastarého zvyku váže ruce štolou na znamení jednoty a nerozlučitelnosti a prosí přitom o Boží pomoc a požehnání. Já osobně s oblibou používám ta slova, v nichž je řeč o „Bohu Abrahámově, Izákově a Jakubově“. Připomínají, že Bůh „není Bohem mrtvých, ale živých“ (Mt 22,32), a krom toho: v tu chvíli si mohou novomanželé říci: jsme nejen já a ty, ale především my; a s námi je náš Bůh.

Jeho požehnání vyprošuje otec Zdeněk Drštka